

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2015

Riskkollegiets syfte är att verka för ökad kunskap i frågor som inbegriper risker. Styrelsen har till följd av detta preciserat följande mål för verksamheten inom risk- och säkerhetsområdet:

- skapa förutsättningar för ett utbyte av kunskap och erfarenhet om riskfrågor mellan olika samhällssektorer och vetenskapsdiscipliner
- verka för en effektiviserad kommunikation mellan lekmän, experter och beslutsfattare
- verka för tillkomsten av välunderbyggda beslutsunderlag
- stimulera forskning avseende riskfrågor av betydelse för olika riskproblem

Sedan 2013 omfattar verksamhetsberättelsen samma tidsperiod som den ekonomiska redovisningen.

Styrelsens sammansättning

<i>Ordförande</i>	Synnöve Sundell-Bergman (mandat till 2016)
<i>Vice ordförande</i>	Björn Nevhage (mandat till 2017)
<i>Sekreterare</i>	Hanna Lindbom (mandat till 2016)
<i>Kassör</i>	Birgitta Ekström (mandat till 2017)
<i>Övriga ledamöter</i>	Per Wikman Svahn (webbredaktör) (mandat till 2016)

<i>Suppleanter (för 1år):</i>	Helen Håkansson Lena Kecklund Ingemar Lund Inger Riesenfeld-Örn Åsa Szekely Björndal Olof Söderberg
-------------------------------	--

Ingemar Lund har under större delen av året fungerat som tf. sekreterare i styrelsen och i det vetenskapliga rådet.

Revisorer

Sten Grapengiesser (mandat till 2016)
Leif Moberg (mandat till 2016)

Revisorssuppleanter

Marcus Abrahamsson (mandat till 2016)
Jack Valentin (mandat till 2016)

Valberedning

Fredrik Malmberg Andersson (mandat till 2017) (sammankallande)
Eva Simic (mandat till 2017)

Praxis har varit att årsmötet utser tre personer att utgöra valberedning fram till nästa årsmöte. Vid årsmötet 2015 var emellertid endast två personer beredda att åta sig ett sådant uppdrag.

Årsmötet gav då styrelsen mandat att under året finna och utse ytterligare en person att ingå i valberedningen, Styrelsen har emellertid inte lyckats identifiera någon villig kandidat för denna uppgift.

Sammanträden m.m.

Styrelsen har under år 2015 haft sex protokollförda sammanträden enligt följande: 23 januari, 13 februari, 12 mars (konstituerande möte), 23 april, 15 juni och 21 oktober. Den låga frekvensen av styrelsemöten under andra halvåret beror på att flera styrelseledamöter varit upptagna med andra arbetsuppgifter och resor, utan möjlighet att prioritera Riskkollegiets verksamhet.

Föreningens årsmöte hölls den 12 mars 2015 i ABF-huset (Per-Albinrummet) Sveavägen 41, Stockholm. Mötet samlade endast ett 15-tal deltagare, av vilka cirka 10 var medlemmar. Bengt Westermark, professor i tumörbiologi vid Institutionen för immunologi, genetik och patologi vid Uppsala universitet, höll en uppskattad föreläsning med rubriken "*Cancer – orsaker, mekanismer, behandling*". Föreläsningen finns tillgänglig på Riskkollegiets webbplats.

Vid årsmötet meddelades också att styrelsen, med stöd av Vetenskapliga rådet, beslutat att utmärkelsen The Swedish Risk Academy Award 2015 skulle tilldelas professor emeritus Baj Raj Sehgal, Kungl. Tekniska Högskolan och att denne senare under våren skulle hålla en föreläsning för Riskkollegiets medlemmar (se vidare nedan).

Ekonomisk redovisning

Riskkollegiets ekonomiska ställning per den 31 december 2015 framgår av den ekonomiska redovisningen (se bilaga).

Riskkollegiets kansli sköts av Sigbladhs Ekonomi AB enligt upprättat avtal. Kollegiets kontaktperson där, i första hand Ann Isgård, har effektivt svarat för löpande bokföring, hantering av inkommande handlingar runt Riskkollegiets priser och andra administrativa uppgifter.

Medlemmar

Den 31 december 2015 hade föreningen 197 medlemmar. Under året har fyra nya medlemmar tillkommit samtidigt som 19 har utträtt eller avförts från medlemsregistret eftersom de trots påminnelser inte har betalat årsavgiften. Årsavgiften för enskilda personer har varit 200 kronor, för studenter/doktorander 50 kronor.

Stödorganisationer

Offentliga organ, företag, föreningar och stiftelser som stödjer Riskkollegiets syften kan bli så kallade stödorganisationer. Under år 2015 fanns tio sådana stödorganisationer:

- Analysgruppen vid Svensk Energi – Swedenergy AB,
- Folkhälsomyndigheten,
- Institutet för miljömedicin (IMM),
- Livsmedelsverket,
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB),
- Naturvårdsverket,
- Socialstyrelsen,

- Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM),
- Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) och
- Sveriges Civilförsvarsförbund (Civilförsvarsförbundet).

Ekonomiskt stöd från dessa är avgörande för Riskkollegiets möjligheter att finansiera sin basverksamhet och gör det möjligt att arrangera större seminarier kring väsentliga frågeställningar.

Om stödorganisationen har över 100 anställda är årsavgiften 10 000 kronor, för mindre organisationer 5 000 kronor. Varje stödorganisation har erbjudits att utse tio personer som betraktas som medlemmar i Riskkollegiet. Stödorganisationer har inte rösträtt eller annat formellt inflytande i Riskkollegiet.

Riskkollegiet försöker nå ut med information om verksamheten till medlemmar och stödorganisationer via sin webbplats: www.riskkollegiet.nu. Där finns också informationsposter som t.ex. Riskkollegiets tidigare pristagare och dokumentation från tidigare aktiviteter.

Genomförda aktiviteter

Riskkollegiet påbörjade hösten 2013 ett arbete med att utreda möjligheterna att förlägga delar av seminarieverksamheten utanför storstadsregionerna. Efter ett möte i Östersund sommaren 2014 etablerades ett samarbete med Mittuniversitetets Risk- och Krisforskningscentrum (RCR). Den 21 maj 2015 genomfördes ett heldagsseminarium i Östersund med titeln "*Lokala aspekter på globala utmaningar – Risker och riskhantering utanför storstadsregionerna*". Syftet var att:

- Belysa globala risker och utmaningar ur ett lokalt perspektiv.
- Identifiera faktorer som kan förstärka konsekvenserna av dessa risker.
- Ge möjlighet att diskutera hur dessa risker hanteras idag för att lindra konsekvenserna för såväl enskilda som för hela samhället om allvarliga oönskade händelser inträffar.
- Bidra med vägledning för krishantering i framtiden för dessa områden.

Till seminariet hade ett flertal föreläsare bjudits in från såväl Sverige som Norge för att belysa dessa generella frågeställningar inom några olika områden. Seminariet blev uppskattat och samlade drygt 70 deltagare, de flesta med förankring i Jämtland med omgivande regioner. Seminariet spelades in av SVT Forum. Inspelningen är tillgänglig via SVT Play till slutet av maj 2016. På Riskkollegiets webbplats: www.riskkollegiet.nu, återfinns flertalet av presentationerna.

Tillsammans med Strålsäkerhetsmyndigheten anordnades den 14 april ett seminarium med föreläsning av professor emeritus vid Kungl. Tekniska Högskolan Baj Raj Sehgal på temat "*The Impact of Fukushima Accidents on LWR Safety and the Nuclear Power Risks*". Det intressanta seminariet lockade ett 30-tal personer. Föreläsningen spelades in och finns tillgänglig på webbplatsen: www.riskkollegiet.nu. I samband med föreläsningen delades också utmärkelsen "*The Swedish Risk Academy Award*" för år 2015 ut till professor Baj Raj Sehgal.

Den 13 maj 2015 anordnades ett seminarium om *riskkommunikation* i samarbete med Strålsäkerhetsmyndigheten. Till seminariet hade bl. a. professor Anna Olofsson bjudits in från

Mittuniversitetets Risk- och Krisforskningscentrum att prata om vad riskkommunikation är. I mötet deltog ett 25-tal personer och presentationer finns tillgängliga på www.riskkollegiet.nu.

Förberedelser för att anordna denna typ av seminarier inom olika myndigheters arbetsområde har pågått sedan 2013. Uppslag till innehåll och lämpliga frågeställningar att behandla under en sådan seminarieserie i samarbete med andra myndigheter har utarbetats men inte kunnat bearbetas till konkreta förslag. En bidragande orsak till detta kan vara tolkningsproblem kring vad som avses med "riskkommunikation". Andra orsaker har varit omorganisationer hos myndigheter och deras prioritering av arbetsuppgifter.

I syfte att få in synpunkter på hur Riskkollegiets verksamhet kan utvecklas skickades i slutet av 2014 och i början av 2015 brev till Riskkollegiets stödorganisationer i vilket styrelsen bad om förslag till ämnen där samverkan kunde vara av särskilt värde. Riskkollegiet fick in synpunkter från två av stödorganisationerna.

Naturvårdsverket lyfte fram riskperception, riskbeteende och riskhantering som sådana områden där gemensamma initiativ var önskvärda. För att göra det mer konkret föreslogs fokus på risker där det är lång tid mellan en miljöbelastning påbörjas och konsekvensen blir synlig, t.ex. växthuseffekten samt hur risker med mycket små sannolikheter men med allvarliga konsekvenser hanteras.

Livsmedelsverket pekade på behovet av samverkan kring bland annat följande frågor:

- Hur kommunicera låga risker med dess osäkerheter?
- Hur kan vi öka myndigheternas förståelse för hur konsumenter ser på vetenskapliga fakta kontra åsikter/ogrundade uppfattningar. Omvänt, hur betraktar och värderar livsmedelskonsumenter risker i olika konsumtionsmönster och hur sådana risker förhåller sig till varandra?

Styrelsen har diskuterat men ännu inte haft möjlighet att konkretisera hur dessa intressanta uppslag ska hanteras av Riskkollegiet.

Även år 2015 anordnades två regionala seminarier i Rättvik under ledning av Riskkollegiets förre ordförande Jan Olof Snihs tillsammans med Kulturhuset och Studieförbundet Vuxenskolan i Rättvik. Vid dessa seminarier gavs information om Riskkollegiets verksamhet. Det första seminariet hade temat "*Det säkerhetspolitiska läget och dess risker*" och hölls den 7 maj. Föredragshållare var översten av första graden Bo Pellnäs. Det andra genomfördes den 25 november och hade som tema "*Einstein och 2015 års nobelpristagare i fysik: Vad har de betytt för världen? Ny forskning, kunskap, teknik - nya risker?*". Vart och ett av seminarierna lockade ett 50-tal åhörare. Seminarierna har varit uppskattade och även föredragshållarna har varit nöjda med mötesformen och de lokala arrangemangen.

Riskkollegiets vetenskapliga råd

Styrelsen utsåg i november 2013 följande personer att ingå i det vetenskapliga rådet till och med 2015:

Ordförande

Margareta Törnqvist, professor i miljökemi vid Institutionen för miljövetenskap och analytisk kemi, Stockholms universitet

Vice ordförande	Kurt Petersen, professor i risk- och säkerhetshantering och föreståndare för Lund University Centre for Risk Assessment and Management (LUCRAM) vid Lunds universitet
Ledamöter	<p>Britt-Marie Drottz Sjöberg, professor i socialpsykologi vid Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet, Trondheim</p> <p>Anna Olofsson, professor i sociologi och föreståndare för Risk and Crisis Research Center (RCR) vid Mittuniversitetet, Östersund</p> <p>Agneta Oskarsson, professor i livsmedelstoxikologi, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala</p> <p>Eva Forssell-Aronsson, professor i radiofysik vid Göteborgs universitet</p>
Tf sekreterare (h 2015)	Ingemar Lund, fil.dr., rådgivare vid Strålsäkerhetsmyndigheten och suppleant i Riskkollegiets styrelse

Rådet har under år 2015 berett frågan om utdelning av Riskkollegiets priser (se nedan).

Riskkollegiets priser

Riskkollegiets styrelse beslöt år 2007 att två priser, *The Swedish Risk Academy Award* och *The Swedish Risk Academy Special Prize to Promising Junior Researchers*, ska delas ut vartannat år med början år 2008. Under 2013 har styrelsen sedan beslutat att vartannat år dela ut priset *The Swedish Risk Academy Award* (från och med 2015) och vartannat år *The Swedish Risk Academy Special Prize to Promising Junior Researchers* (från och med 2014). Information om priserna och tidigare pristagare återfinns på Riskkollegiets webbplats.

Som nämnts ovan tilldelades professor emeritus vid Kungl. Tekniska Högskolan Baj Raj Sehgal utmärkelsen *The Swedish Risk Academy Award 2015*. Motiveringen var följande:

“Professor Bal Raj Sehgal har under en lång forskarbana i USA och Sverige givit väsentliga bidrag till kunskap om reaktorsäkerhet och speciellt om svåra haverier vid kärnkraftsreaktorer. Hans arbete har inriktats mot att förstå hur en olycka med en härdsmlta utvecklas samt hur reaktortank och inneslutning bryts igenom och leder till utsläpp av radioaktiva ämnen. Professor Sehgals arbete har resulterat i världsledande beräkningsmodeller som används för analys och hantering av svåra reaktorhaverier. Hans insatser har fått stor betydelse för svensk forskning och svenskt internationellt samarbete inom reaktorsäkerhetsområdet.”

Under hösten utformades en inbjudan till nomineringar till Riskkollegiets pris: *The Swedish Risk Academy Special Prize to Promising Junior Researchers* för år 2016. Inbjudan, daterad 3 november 2015, skickades ut till kollegiets medlemmar samt till universitet och högskolor och till myndigheter och organisationer med inriktning på risk- och säkerhetsfrågor. På grund av ett förbiseende lades inbjudan inte ut på kollegiets webbplats och därför förlängdes nomineringstiden till den 11 december 2015.

Slutord

För att uppnå Riskkollegiets verksamhetsmål har anordnandet av seminarier kring väsentliga frågeställningar med anknytning till begreppet risk genomförts under en följd av år. Planeringen av dessa seminarier är dock ofta tidskrävande och genomförandet kan ligga långt fram i tiden. Kostnader, särskilt lokalhyra, har också stigit markant under senare år inom storstadsregionerna vilket bidragit till att Riskkollegiet är beroende av sponsring för att organisera seminarier. Det är viktigt att samla ett större antal åhörare till Riskkollegiets arrangemang vilket kräver engagemang, arbete och ekonomiska resurser för utgifter i form av lokalhyra, moderator, inbjudna föreläsare, annonsering, inspelning m.m. Följaktligen medför detta att antalet större seminarier/aktiviteter som årligen kan genomföras är begränsat.

Styrelsen har börjat undersöka förutsättningar för att parallellt med seminarieverksamhet också åter ge ut särskilda rapporter över aktuella områden som kan vara relevanta ur risksynpunkt. De förslag som några av stödorganisationer lämnade kan vara särskilt intressanta ur detta perspektiv.

Vissa verksamheter som Riskkollegiet planerat att genomföra 2015 har försenats till följd av olika ledigheter och styrelsemedlemmarnas ordinarie arbetsuppgifter inom sina respektive organisationer. I praktiken har en alltför liten andel av styrelsens ledamöter och suppleanter haft möjligheter att lägga ner den tid som krävs för att driva verksamheten framåt.

Antalet medlemmar i en förening av Riskkollegiets karaktär växlar mellan olika år. Som redovisats i det föregående hade kollegiet 197 medlemmar vid utgången av år 2015. Styrelsen konstaterar att en tydlig nedåtgående trend har gjort sig gällande efter en tillfällig topp år 2011 med cirka 250 medlemmar. Alltsedan den tiden har varje år inflödet av nya medlemmar varit lägre än antalet medlemmar som av olika anledningar valt att avsluta sitt medlemskap. Årsmötet uppmärksammas på detta förhållande.

Slutligen vill styrelsen tacka för förtroendet att leda verksamheten under 2015. Styrelsen anser att Riskkollegiet har en viktig roll att fylla i den samhällsliga debatten då det gäller saklig och relevant information i olika riskfrågor och i spridande av kunskap om risk. Denna funktion verkar också snarare öka i takt med den utveckling som sker inom olika medier.

Riskkollegiets styrelse

Synnöve Sundell-Bergman
Ordförande

Birgitta Ekström
Kassör

Björn Nevhage
Vice Ordförande

Ingemar Lund
Tf. Sekreterare

Inger Riesenfeld-Örn
Suppleant

Olof Söderberg
Suppleant